GODZIENNA

Gazeta Krakowska

Nr 149. ROK 1832. WTOREK 5 CZERWCA.

Pismo to wychodzi codzień oprócz świąt uroczystych, niezawodnie o godz: 4 po połudn: w drukarni ST. GIESZKOWSKIEGO.

PRENUMERATA:
Kwartalna........złp. 12.
Miesięczna....... ,, 5.
Ner pojedynczy...gr: 10.
Za donie: od wier: g. 15.

OBSERWACYIE METEOROLOGICZNE.

Barometr dla lepszego porownania zredukowany na O° Reaumiura.

Dzień odzina	Barometr na O° ...	Therm:	Higrometr	Wiatr	Stan Atmosf:	UWAGI.
7	27 2. 687	† 14.0	† 3 0	Polud. wschodni slaby	Pogoda z Chmurami	
4 12	,, 1. 997	20.7	6.0	Wschodni mocny	Chmury	
3	,, 2. 011	19.0	6.2	Polud. wschodni slaby	,, ,,	Grzmot, deszcz.
9	,, 1. 664	† 13.7	† 2 7	Wschodni slaby	,, ,,	

Częsc Nieurzędowa.

WIADOMOŚCI Z POCZTY DZISIEYSZEY.

WIEDEN 31 Maja.

Woyna krwawa rozpoczyna się na wschodzie. — Sułtan wydał już firman swóy przeciwko Mechmedowi Alemu baszy Egiptu, i i ogłosił go za buntownika i zdraycę. — Liczne woyska linijowe wyruszają przeciw temu satrapowi afrykańskiemu, i w krótce tam do ważnych przyidzie wypadków.

Paryż 25 Maja.

Nadeszłe dziś wiadomości z Londynu, tyle tylko donoszą, że hr. Grey pozostawszy wraz z całém swojem ministerstwem w urzędowaniu, ciągle popiera bil reformy w izbie wyższey, i zdaje się, że bez użycia ostatecznego środka, jakim jest mianowanie parów, do skutku przywieśdź go potrafi. Już ośmi pierwszych kategoryi, działu litt: B. bez odmiany przyjęto.

FRANCYA

Paryż 22 Maja.

Tuteyszy *Monitor* pisze:— »Pan Kaź: Perrier zakończył życie d. 17 b. m. o godzinie 7mey zrana na chorobę, dla którey od 6ciu tygodni niebył czynnym w radzie ministrów. Teraz dla niego zaczęła się potomność, ktora jest już szczerą w swém uwielbieniu i wdzięczności, jak gdyby już długi czas od zgonu jego upłynął. Uczucia te objawiły się od pierwszey chwili choroby Pana Perrier. Lista dowiadujących się o zdrowiu jego, w którą się codzień mnóstwo osób różnych opinii zapisywało, jest pięknym pomnikiem politycznego jego życia. Życie P. Perrier było życiem prawdziwego statysty. Gorliwy obrońca swobód, dopóki je utłumić usiłowano, stał się naymocnieyszą podporą władzy, wtenczas, kiedy wolność zagrażała przeistoczeniem się w rozwiozłość. Podobnież uczyniłby P. Foy, gdyby żył, gdyby mógł był dłużey dzielić polityczne prace godnego swego przyjaciela. Powściągnienie dzikiego ducha stronniczego, uroczyste rękoymie pokoju, ożywienie czynności ludu; takie były skutki systemu, którego kamień węgielny d. 13 marca położono, i który P. Kaź: Perrier, jako dzielny organ woli królewskiey i narodu, z taką pewnością ciągle utrzymywał. Niewątpliwie skutki te i nadal rozwijać się będą; wolno

jednak uskarżać się na los, iż mężowi temu, któremu tak wielką część tych korzyści winniśmy, odmówił szczęścia ich używania. W tych pierwszych chwilach uwolni nas publiczność od dokładnieyszego wystawienia życia nieboszczyka. Za kilka dni pamięć nasza będzie wiernieyszą, a czytelnicy nasi staną się uważnieyszymi. Dziś niech publiczny żal przemawia. Posępne milczenie jego jest wymównieyszem, niż naydzielnieysza mowa, a to jeszcze przewyższy orszak, który zmarłemu w dzień jego pogrzebu towarzyszyć będzie.»

BELGIA.

BRUXELLA 17 Maja.

Dzienniki tuteysze obeymują następujący 60ty protokół konferencyi londyńskiey z dnia 11 maja:

»Zebrawszy się pełnomocnicy pięciu dworów, zwrócili uwagę swoją na przełożenie uczynione konferencyi imieniem Belgii względem aresztowania Pana Thorn, gubernatora belgiyskiego w Arlon i oddania go jenerałowi Goedeke, który dowodzi w Luxemburgu ze strony króla, wielkiego xięcia. Zważywszy, iż według szczegółów wymienionych we wzmiankowaném przełożeniu, i według innych wiadomości, które jeden z posłów pięciu dworów zasiągnął u N. Króla Jmci Niderlandów, aresztowanie Pana Thorn nie nastąpiło z rozkazu króla; zważywszy, iż niezostał poymany z bronią w ręku, lecz w czasie, kiedy układy odbywające się względem interessów Belgii nadawały mu prawo do zupełnego bezpieczeństwa; zważywszy daley, iż oddanie jego jenerałowi niderlandzkiemu, nastąpiło na terrytorium ogłoszonem za neutralne; zważywszy następnie, iż stosownie do dawnieyszych rozkazów związku niemieckiego, territoryum to nie mogło służyć do takowych przędsięwzięć, i że dla tego sam seym związkowy nie mógł pochwalić czynu, którym P. Thorn został oddany w ręce jenerała Goedeke; zważywszy nakoniec, iż czyn ten jest czynem nieprzyjacielskim, uskutecznionym bez approbaty N. Króla Jmci Niderlandów, z użyciem środków, mogących sprawić naysmutnieysze niesnaski — konferencya londyńska, przejęta potrzebą zapobiegania wszelkiemu sporowi, któryby mógł przywieść do rozpoczęcia znowu kroków nieprzyjacielskich między Hollendrami i Belgiyczykami, poczytała sobie za obowiązek, aby powyżey wzmiankowane okoliczności podała do wiadomości N. Króla Jmci Niderlandów, z wynurzeniem Królowi Wielkiemu Xięciu mocnego przekonania, iż monarcha ten nie pochwali aresztowania, którego nie rozkazał, i że Pan Thorn odzyska wolność. Z drugiey strony mniema konferencya z tych samych pobudek, iż kiedy władze cywilne lub woyskowe Belgiyskie użyły prawa odwetu, osoby, które były tego przedmiotem, powinny bydź również na wolność wypuszczone; i postanowiła wezwanie to podać pełnomocnikowi belgiyskiemu, przez udzielenie ninieyszego protokułu. — Przy tey sposobności, uwiadomiła nareszcie konferencya od pełnomocników Austryi i Pruss w imieniu związku niemieckiego, iż kilku ludzi dawniey należących do korpusu ruchomego woyskowego, którego organizacya w kraju Luxemburgskim nie była dozwoloną, ani przez związek niemiecki, znaydują się teraz w więzieniach w Namur, postanowiła kazać podać rządowi belgiyskiemu przełożenie, iż w chwili, kiedy interessa belgiyskie zdaią się bydź bliskiemi ukończenia, stosowniey-by było do politycznych zasad wzajemnego zapomnienia przeszłości, będących cechą układów względem bytu Belgii, aby tym osobom przywrócono wolność i dozwolono im spokoynie wrócić do domu. Ninieyszy protokół polecono udzielić pełnomocnikom N. Króla Jmci Niderlandów i pełnomocnikowi N. Króla Jmci Belgiyczyków.

(podp.) *Wessemberg*, *Neumann*, *Talleyrand*, *Palmerston*, *Bülow*, *Lieven*, *Małuszewicz.*»

ROSSYA.

PETERSBURG 16 Maja.

Na przybyłym dzisiay o godzinie 12stey z Lubeki statku parowym *Alexandra*, przybył tu z Londynu jenerał adjutant hrabia A. F. Orłow,— Wszystkich na tym statku, który przybył z Lubeki do Kronsztadu w 4rech dniach i 3 godzinach, znaydowało się 39 pasażerów, w liczbie ktorych i zostający przy królowsko-duńskiey missyi hr. Rewentlow.

Dnia 14 kwietnia, założono w Mikołajewie, 120 działowy okręt *Warszawa*, podług rysunku i planu admirała Greigha, głównego dowódzcy floty i portów czarnomorskich. Podług tegoż myśli będzie budowany drugi okręt *Błogosławieństwo* 130 działowy.

Wyjątek z listu pewnego zakonnika pod d. 12 lutego t. r. pisanego z Irkutska do Wilna. »Powzięliśmy pewną wiadomość od osoby godney wiary JP. J...K...., któren niedawno powrócił z Chin, przeżywszy tam rok cały; że chociaż tam prześladowanie cierpią katolicy, jednakowo liczba onych jest znaczną; w samém mieście stołecznem Pekinie, biskupem jest X. Kajetan Pires, kapłanów 6 i tyleż katechistów, którzy zaymują się opowiadaniem słowa bożego w oyczystym języku, i sposobią się do kapłaństwa; katolików w samem Pekinie jest 30,000. Kościoł jeden, a trzy zburzono; ten jest ogromney wielkości, tak, że 3000 mieści się ludu; w całem państwie biskupów 4, a wszystkich katolików 6 milijonów liczą; do kościoła płeć żeńska nie chodzi, a to z tey przyczyny, iż to się sprzeciwia obyczajowi krajowemu, więc kapłani dla nich msze ś. odprawują w domach prywatnych. Mężczyzni w kościele w czasie nabożeństwa znaydują się w czapkach, gdyż u nich przed kim czapkę zdiąć, oznacza pogardę; za to skassowano ławki; nie uważa się i na godność, wszyscy w czasie nabożeństwa klęczą. Tameczni katolicy, jeśli cudzoziemca uznają, że on katolickiey religii, naywiększe dla niego okazują przywiązanie i każdy życzy go mieć u siebie, wybadują się od niego o wierze, liczbie duchowieństwa, katolików, ceremoniach, i z tego naywiększe mają ukontentowanie, że ta sama religija kwitnie w innych państwach.»

TURCYA

Stambuł 28 Kwietnia.

Dzisieyszy *Monitor Ottomański* (odebrany w Wiedniu przez nadzwyczayną okazyą) umieścił następujący rapport Seraskiera baszy, przesłany W. Sułtanowi: — «Nayjaśnieyszy Panie! Dopełniając obowiązków, jakie na mnie wkłada urząd Seraskiera, który Wasza Sułtańska Mość raczyłeś mi poruczyć, mam zaszczyt złożyć u podnóżka tronu rapport o uskutecznionych działaniach moich w wyprawie woyska Twego do Anatolii. Z rozkazu Waszey Sułtańskiey Mości, powoli utworzono woysko regularne piechoty, jazdy i artylleryi; niezmordowana troskliwość, jaką Wasza Sułtańska Mość temu urządzeniu w tak wysokim stopniu korzystnemu poświęcałeś, a przez to gorliwość sług twoich wzmagałeś, zdziałała spiesznie to, co zdawało się bydź tylko skutkiem długiey lat kolei; doznałeś Wasza Sułtańska Mość pomocy Opatrzności Boskiey, która usiłowania nasze wspierała. Dostateczna liczba tego woyska zaymuje dziś pograniczne twierdze twego państwa; czuwa one we wszystkich głównych mieyscach nad utrzymaniem porządku i wewnętrzney spokoyności. Siła zbroyna, którą pod naczelném dowództwem feldmarszałka Anatolii zebrałem, nie nadwerężając bynaymniey wzmiankowaney ważney służby, wynosi do 60,000 ludzi wszelkiey broni, jak się okazuje z szczegółowych tabel, które miałem zaszczyt podać Waszey Sułtańskiey Mości. W liczbę tę wchodzą półki artylleryi z 150 działami, bataliony minerów i saperów, oraz korpus inżenierów. Wysyłane koleyno korpusy woyska, udały się trzema gościńcami przez Kiutahia, Konieh i Aleppo do przeznaczonego mieysca. Pierwsza brygada obozuje już od niejakiego czasu w Satalia z swoją artylleryą, oraz batalionami bombardyerów, minerów i saperów. Korpusy do niey idące koncentrują się na równinach Konieh, jako w mieyscu przeznaczoném do ogólnego zbierania się. Feldmarszałek każe ztamtąd dywizyom swoim wyruszyć, dla rozpoczęcia zaczepnych działań. — Broń, mundury, ammunicya i wszystkie sprzęty potrzebne do służby wojenney, są nayzupełniey i w naylepszym stanie przysposobione. Niezwłocznie uda się także park artylleryi odwodowey z liczną ammunicyą. Użyto wszelkich środków dla regularnego opatrywaniania woyska w żywność. Jawnie oświadczonym zamiarem Waszey Sułtańskiey Mości jest, aby mieszkańcy nie doznawali nigdzie szkody z powodu przechodu woyska; wolą twoją jest, aby majątek ich i osoby były nietykalne, i aby nayściśleyszą karność dała poddanym twoim w nayodlegleyszych prowincyach dowód dobroczynnych skutków nowey organizacyi woyskowey. Uskutecznieniu tey woli, która okazuje zamiłowanie porządku i dobroć władcy, poświęciłem wszystkie moje usiłowania. Założono magazyny żywności we wszystkich głównych mieyscach; tym celem ustanowiono osobną admininistracyą żywności; wystawiono liczne piekarnie w różnych mieyscach, gdzie ciągnące korpusy mają wypoczywać; słowem, obmyślono wszystko, aby woysku w dalekim pochodzie na niczem nie zbywało, Do rozmaitych brygad przydano 3000 robotników, opatrzonych we wszystkie potrzebne narzędzia; są oni podzieleni na pułki, a podlegając prawom karności woyskowey, pełnić będą służbę odpowiednią swoim rzemiosłom. Nowa organizacya, którą poprzednik Waszey Sułtańskiey Mości chciał zaprowadzić, miała dopiero za panowania twego nabrać swojey mocy i wydać owoce; wypadek ten był tobie zostawiony dla powiększenia sławy twojey. Pomysłowi temu, dzielną ręką kierowanemu i niezachwianą wolą wspieranemu, powiodło się nareszcie dowieść, co może uczynić dla interessu krajowego. W krótkim przeciągu czasu wysłano z stolicy 60,000 żołnierzy, a mieszkańcy jey zaledwie ten ruch postrzegali, i spokoyność publiczna niezostała bynaymniey przerwaną. Jest to bez wątpienia jednym z nayszczęśli-

wszych skutków tego urządzenia, i pamięć przeszłości powiększa wartość jego. Podczas częstych przeglądów, które koleyne wychodzenie woyska poprzedziły, okazywało się na twarzy żołnierza ukontentowanie i zapał; zdawał się on chlubić z tego, aby w służbie swemu monarsze udowodnił nową siłę, nadaną mu przez naukę woyskową, którey nabył z gorliwością wyższą nad wszelkie pochwały. Każdy półk udawał się w pochód wśród powtarzanych okrzyków: *Niech żyje wielki Sułtan!* Woysko twoje regularne, Nayjaśnieyszy Panie, w trudnych okolicznościach utworzone, dało już dowody stałości, karności i przywiązania do dostoyney osoby Waszey Sułtańskiey Mości. Powołane przez ciebie, aby się udało do jedney z nayodlegleyszych prowincyj twego państwa, potrzebować będzie wytrwałości w długich pochodach, w czynach sławy i wierności, które na głos władcy swego wypadnie mu uskutecznić. Woysko to, Nayjaśnieyszy Panie, stanie się godném twego zaufania, i utrzyma dawną sławę waleczności Ottomańskiey. Oby Bóg raczył drogie życie Waszey Sułtańskiey Mości zachować długo dla przywiązanych poddanych twoich.

(podpisano) *Seraskier* Basza.«

Rozmaitości.

Wedle stanowczego wyrachowania; jeżeli wzrost ludności ciągłe w tym stosunku jak obecnie, trwać będzie, to w przeciągu 110 lat podwoi się,— i Francya będzie liczyć 60,000 milionów. A tak jedynie śmiertelność, utrzymać ją zdoła przy życiu.—

Pasztet sporządzony na święta Bożego Narodzenia u pewney damy angielskiey w Paryżu, *(Mistriss Kirch)* składał się, z 4 gęsi, 4 jędyków, 12 królików, 8 bażantów, 16 kuropatw, 2 dychów cielęcych, 56 funtów wieprzowiny i 70 funtów masła. Biesiadnicy w liczbie czterech (rozumie się anglicy) w przeciągu jedney godziny niezostawili z niego, jak tylko okruchy ciasta!...(!!!)—

Niedawno jakiś Jegomość w sądzie policyi poprawczey, żądał wynagrodzenia kosztów za odebrany policzek od swego przeciwnika; tamten zaś świadectwem chirurga udowodnił, że mu od uderzenia pomienionego policzka, tak mocno ręka spuchła, iż dwa tygodnie musiał ją nosić na chustce. Sąd obydwóch skazał na koszta, ale uderzonemu dał przestrogę, aby się lepiey z językiem swoim na przyszłość porozumiał...—

Officer od dragonów, wykradł niedawno mieszkańcowi małego miasteczka nad granicą żonę. Trybunał ujął się gorliwie za skrzywdzonym, i wydał wyrok zniewalający officera, do odstawienia mu żony do właściwego zamieszkania w przeciągu...... *dni pietnastu!!!*—

Cały Londyn śmiał się w tych dniach z pomyłki pewnego znakomitego doktora, który znaki bliskiego połogu wziął za symptoma *cholery morbus.* Podczas gdy się zaymował dyktowaniem recepty i czynił stosowne rozporządzenia względem dalszego postępowania z pacyentką, krzyk dziecięcia wyprowadził go z błędu.— (Taki sam przypadek, z różnicą że nie za cholerę, lecz na puchlinę wzięty, wydarzył się w pewnem mieście, zaczynającem się na literę K.)—

Prosty lud angielski wielkie sobie czyni objetnice z bilu reformy,— i widać ztąd jakie ma o nim wyobrażenia, kiedy niedawno jedna praczka, nie chciała już podjąć się prania pewney znakomitey lordowey, mówiąc: »Jak bil reformy przeydzie, to Panie będziecie musiały nas opierać.«—

Wdowa po kupcu korzennego sklepu przy Mont Marsan, wygrała niedawno kwaterno na liczbowey loteryi wynoszące 35,000 franków, i wchwili odebrania pieniędzy, z wielkiey radości, umarła.— Cokolwiek bądź, zawsze dobrze jest wygrać, tylko nietrzeba się palić.—

Pewien mieszkaniec w Biulon (Boulogne) niedaleko Paryża, sam bez niczyjey pomocy, bez pieców, użyciem prostych narzędzi, z materyału który jest sekretem jego wynalazku, zrobił czterofuntowe działo, lecz wielkości aż dwunastofuntowego. Koszt pięć razy mnieyszy, jak potrzeba na ulanie z bronzu.— Kształt jest bardzo piękny.— Czynione doświadczenia na polach Longchamp, udały się zupełnie. Sztuka ta podaną została pod rozpoznanie inspekcyi komitetu centralnego artylleryi. Wynalazca nazywa się Clairet.—

Podług wiadomości z Petersburga, w dzień nowego roku dany był bal maskowy u dworu, na którym, znaydowało się 22,894 osób; a tak nasze bale w Talieryach (mówi dziennik *Le Voleur*) zaledwie 3,000 osób obeymujące, są fraszką w porównaniu tego.—

Jeden z xiążąt niemieckich ożenił się w tych czasach z piękną swoją kucharką.—

Pewien matematyk angielski wyrachował, że ci którzy wiele zażywają tabaki, dziesiątą cześć życia swego, jedynie zatrudnieni są własnym nosem. Zatrudnienie to, nie jest przecie tyle naganném, jak tych, którzy połowę czasem dni swoich poświęcają zatrudnianiu się cudzym.—

Pewien mieszkaniec w Antwerpii, dał dnia 9 lutego w jadalni pod *Złotą bramą* kolacyę na 40 osób i balik, na który samych garbatych naspraszał. Tańczono do białego dnia.—